NOVICE
kmetijskih, obertnijskih in narodskih rečí.

Odgovorni vrednik *Dr. Janez Bleiweis.*

Tečaj **X.** V saboto 14. februaria (poznozimna) 1852. *List* **13.**

Narodna pesmica iz Poljan od Kupe.

Zapisal kakor čul Marko Kobé.

Tičica zove ljubico.

Jabuka se potočila
Po srebernem polji;
Za nju plače devojčica,
Suzami se bori.
Neplači se, devojčica!
Tu ni tvojga druga.
Do njega je dovet gor,
I deseti zelen bor,
Za-nj privezan vranac konj.
Na vrancu je sédelce,
Na sédelci zibelka,
U zibeli detece,
Na detetu srebern pas,
Na pasu je jabuka,
Na jabuki rožica,
Na rožici tičica; —
Tica milo pôje
Tebe k njemu zove.

Podučenje,

kako se ima ravnati pri konjskih nalezljivih garjah ali grintah.

(Konec.)

Razun teh je še mnogo drugih zdravil, ki se pri garjah tudi z dobrim izidam rabijo, brez da bi kako zmed njih posebno zdravilno moč imelo. Zlo ojstrih zdravil, kakor: sublimata, rudečiga precipitata, zeleniga volka, ali clo mišice in hudičeviga olja ni nikdar varno rabiti, ker napčno rabljeni zlo škodjejo in ker popred imenovane zdravila vedno pomagajo, ako se natanjko po poduku rabijo, in ako se garjevi kraji vselej dobro zribajo in hraste natanjko odpraskajo, preden se zdravíla namažejo.

Notranje zdravíla pri garjah ne pomagajo veliko, če se pa vender kaj rabiti hoče, naj se da: štupa brinjevih jagod, sroviga antimona in terpentinoviga olja, vsaciga 1 lot, z nekoliko moke in vode v testo napravljeni se dvakrat na dan noter daje; ali grenke solí 4 lote, štupe encijanovih korenin 2 lota, žvepleniga cveta 1 lot, tudi v testu, dvakrat na dan. Če gré blato zlo suho in malokrat od živine, naj se rabi štupa lopatike z drobno zrezano navadno žajfo, vsake 1 lot, iz kterih se svalki napravijo in tako dolgo enkrat na dan noter dajejo, da blato bolj mehko postane.

S tem, da se bolni konji ozdravljajo, pa še ni vse storjeno, ampak mora se tudi zato skerbeti, da drugi konji bolezni ne nalezejo. Mora se toraj bolna živina v hlev na tak kraj postaviti, da nobene druge živine ne doseže; škaf, čedilo in vse drugo orodje, ki se pri bolni živini rabi, se pri nobeni drugi ne smé rabiti. Bolna živina ne smé delati, se ne z drugo na pašo pušati. Jasli ali druge rečí v hlevi, kjer se živina rada dergne, se morajo med zdravljenjem vsaki dan sprot poribati, da se živina z odpadenimi garjevimi luskinjami sama sebe iznoviga ne oskruni, — in še le potem, ko je živina popolnama zdrava, se zamore na kak drug čeden kraj hleva prestaviti, in kjer je popred stala, se morajo jasli, lojtre z vročim lugam dobro poribati, in še bolje je, če se potem poobljajo, stene se morajo dobro zribati, in če so zidane, prebeliti, če so pa lesene pooblati. Cela oprava, kakor komat, berzde, ujzde itd., kar se je pri bolni živini rabilo, se mora z vročim lugam dobro zmiti in več dni na soncu sušiti, in kar ni kake vrednosti, je naj bolje, da se sožgè.

Le, če vsi sosedje tako ravnajo, ki imajo garjeve konje, se odžene ta bolezin; če je pa le en zanikern vmes, bo od njegove sosedova živina bolezin nalezla, ker je znan pregovor: „ena garjeva ovca oskruni celo čedo“. To veljá tudi od kónj.

Gospodarske skušnje.

(*Poskušanje mleka (Milchprobe).* Znano je sploh, da, posebno po velicih mestih, nespošteni prodajavci mleko pogostama z vodo ali drugimi rečmí mešajo. Zvediti torej, ali je mleku voda primešana, se ena kaplja mleka na noht palca kane. Ostane kaplja vkup in visoka, je mleko čisto; ako se razteče u več kapljic, je mleko z vodo zmešano.

To skušnjo zabraniti, zmešajo pa zopet mleko velikrat s tanjko kuhano štirko, s kuhanim in precejenim ovsenim pšenam, in enakimi rečmí. Pa tudi ta goljufija se da lahko spoznati. Namešaj sumljivimu mleku malo kapljic raztopljeniga joda (Jodauflösung), in goljufno pokvarjeno mleko bode na enkrat modro (plavo) postalo. Jod se dobí v apoteki.

(*Meso hraniti*). Prav dober pomoček, meso in druge rečí, ktere lahko gnjijejo, delj časa ohraniti, je tisti novo iznajdeni mok, kterimu se kreosot pravi. Nekoliko kapljic tega moka se med 1 bokal vode zmesa; u to vodo se meso pomoči. Po takim se dolgo časa popolnoma dobro in zdravo ohrani.

(*Krompir hraniti*). Po nar novejših skušnjah se da krompir dolgo hraniti, ako se u kleti ali hramu ena lega oglja napravi, na to pa krompir nasuje. Tukej tudi ne izraste. Tako nasut krompir se dober in tečen skoz celo zimo do pomladi ohrani in še tako dolgo, dokler noviga ni.

Kakošnih bukev je Slovencam zdaj potreba?

Pervič bukev za šole, posebno za ljudske začetne, za šole po deželi, pa tudi za vekši — realne in latinske šole. Kakošne pa naj bi te bukve bile, kako osnovane, kaj bi obsegle, so učeni rodoljubi že davnej in tolikanj govorili in pisali, da kaj boljiga ali novejšiga pristaviti ne moremo, kakor le to, da so slovenske šolske bukve nam silno potrebne, da bi se torej kmalo izdelale, ter mladeži u roke podale. (Samo slovnic imamo že preobilno).

Drugič je Slovencam potrebna knjiga vsih knjig, studenec vére in resnice, beseda živiga Boga — sveto pismo. Že je zasijala prijetna zarja, ki je obetala nam to knjigo u domačim jeziku prinesti — pa žali Bog! komaj se je prikazala, je zopet zginila. Dobro in izverstno poslovljenje celiga sv. pisma pa ne more biti naloga eniga samiga možá, akoravno bi velikán bil na duhu in vednostih, pa tudi Metuzalemovih let doživel. — Združenih močí je tù treba!

Tretjič treba nam je kakor ribi voda naravoslovskih, zemljopisnih in zgodovinskih knjig.

Četertič potrebujejo Slovenci slovarjev, posebno obširniga slovensko-nemškiga in nemško-slovenskiga; potem pa tudi slovarjev greško-slovenskih in latinsko-slovenskih za čitanje (branje) in prestavljanje greških in latinskih klasikarjev *).

Petič so Slovencam potrebni klasikarji greški in rimski poslovenjeni. Pisatelji namreč letí so bili, so in bodo na veke posnemanja vredni izgledi za vsako literaturo. Pa ni vsakimu dovoljeno, pri izvirnim studencu veselja in vednost zajemati; ni vsakimu greški ali latinski jezik razumljiv, ki bi rad Homera, Pindara, Platona, Horacia in Virgilia, Cicerona in Tacita, ali druge imenitne stare pisatelje bral in užival; tak seže po prevode, kterih, in to izverstnih, že skoraj vsak narod imá, le slovenski jih dosihmal še pogrešuje.

S knjigami imenovanih verst naj bi se torej temelj postavil slovenskimu slovstvu. Ni obhodno potreba, da dobí ljudstvo veliko bukev za omiko in izobraženje; naj le dobrih dobí! Stari Greki in Rimci niso bili tako s popisanim in natiskanim popirjem blagoslovljeni, kakor sedajni europejski narodi; le malo njihovih spisov je do naših časov prišlo, pa ti mali so predobri, so izverstni, so klasični, so vredni, da jih pazljivo prebiramo in vživamo.

S tem se tudi odpravi bojazen taistih, ki pravijo, da mi Slovenci ne moremo lastne literature zadobiti, ker nas je premalo (komej poldrugi milion). Tudi starih Grekov ni bilo veliko, tudi še dan današnji Portugalcev, Holandcev, Novogrekov in druzih narodov ni veliko število, pa vunder so imeli iń imajo lastno in imenitno literaturo. Torej ne obupati, dragi domorodci! Pogúm u sercé in u roko peró, ter delajmo in trudimo se za omiko in izobraženje svojih, tako dolgo zanemarjenih, u tmini duha ležečih bratov! Pripravljeno je polje na slovenskim svetu; le delavcev se potrebuje, to polje pridno obdelovati.

Naj bi torej vsak, komur je dan nebeški dar pisanja, saj ene ali druge bukve spisal, pa te bukve naj so izverstne, to je, dobro premišljene, dobro zložene in razumljivo pisane. Tacih bukev bo narod že kupoval in jih prebiral, ter veselje nad njimi občutil v mnogih časih in zadevah. Pisateljem pa bota slava neumerjoča in hvaležni spomin še poznejih zaródnikov obilo plačilo za njih trud in marljivost! J. Š.

*) Greško- in latinsko-slovenski slovarji po naših mislih še za dolgo časa ravno potrebni niso. Vred.

Slovanski popotnik.

Spisuje Fr. Ceguar.

* Iz Dunaja se piše „Novícam“ za slovanskiga popotnika:

Slovanski bal, S. t. m. overševan, je bil tudi letos kaj lep, in je terpel od sedmih zvečer do petih zjutraj druzega dneva. Med imenitnimi povabljenimi raznega stana smo vidili tudi gospoda dr. Miklošiča, g. Vuka Štefanovića z bistroumno hčerko, g. dr. Subotića in gg. plemenita Ožegovića in Bužana, oba svetovavca tukajšnje najvikše sodnije in verla domoljuba. Izmed gospodov ministrov sta počastila letos to velikansko veselico slovansko, ker je bil tisti večer tudi pri g. ministru-predsedniku knezu Švarcenbergu bal, še le po polnoči samo gosp. dr. Bach in gosp. Baumgarten.

Gospod dr. Miklošič je odpisal te dni gospodu ministru poduka gr. Thun-u, kteremu je slovanski narod jako pri sercu, da so šolske slovenske bukvice tudi za naše brate Slovence v Šopronski županíi na Ogerskem pripravne, — ravno tako horvaške za ondotne Horvate.

Gospod minister poduka je naročil gospodu dr. Subotiću, da naj sostavi iz mnogoverstnih spisov serbskih pisateljev berila za gimnazije vojvodine sjerbske.

* V poslednji seji prirodoslovnega odbora českega muzeuma se je sklenilo začeti izdajati českí časopis prirodoslovnega (natoroznanskega) obsežka, kterega vrednik bo slavni profesor dr. Purkyne. Kdaj pa da bode začel ti časopis izhajati, še ni znano.

* Te dni je prišel v Pragi na svitlo „krasorečnik“, to je zbirka pesem različnih pesnikov, ktere je izdal gosp. Dom. Pichlem.

* V Belemgradu je prišla na svitlo knjiga pod naslovam: „Načela fizike za svoje učenike in samouke napisana od Vuka Marinkovića, med. doktora, u liceuma knježestva serbskega fizike profesora, i društva serbske slovesnosti člana“. „Neven“, ki to knjigo naznani, obžaluje, da ni mnogo iztisov na svitlo prišlo, ker bi bila ta knjiga prav pripravna za šole.

* Poljsko slovstvo se je v letu 1851 z marsikako novo cvetico okinčalo. Tako je prišlo na svitlo slovstveno-zgodovinsko delo: „Pismienictvo Polskie“ od Aleksandra Maciejovskega; — „Prawo prywatne Polskie“ od Bandtkia; — „Vyznam Zaporože“ od Gliszcynskega; ravno ta pisatelj je prestavil spis Kalimacha: „O porážce Varnenské“. — Tripplin, ki je po zamorskih krajih dolgo potoval, posebno po Afriki, je izdal svoj potopis pod naslovom: „Podrože“. — Kraszewski je izdal roman: „Komedjanci“; — Korzeniowski „Tadeusz Bezimiency“; — Adam Kosinski „Dítě kralovské“.

* Profesor dr. Smetana v Pilznu pripravlja s porazumljenjem ministra poduka matematiko za tretji in četerti gimnazialni razred; pervi del za pervi in drugi gimnazialni razred je spisal gosp. A. Čulen.

* V Pragi je prišla na svitlo knjiga pod naslovom: „Povidy otce Jaromira“. Po naslovu soditi, bi se zamoglo misliti, da ta knjiga obseže po-

vedke, pa je vendar zgodovinskega zapopadka in govorí o zgodovini Judov, Činjanov, Egipčanov in Izraelcev, Feničanov, Asirjanov, Babiloncev, Perzanov in macedonskih vojsk ter se končá z Arlaxerxesom Dolgorokim. Pridjan je tej knjigi tudi zemljovid starega veka iz časa Daria. Ta knjižica je posebno za mladost pisana; veljá le 24 kr., zemljovid pa 10 kr.

* Ministerstvo uka na Pruskim je dovolilo v podporo slavnih pisateljev 1000 tolarjev na leto.

* Ker smo omenili o izdanju „Palmatičeve Kristiade“, da je po besedah Starčevića ilirska matica pred izdanjem to delo nekaj pilila, nas naprosi odbor „matice“ tudi nje zagovora opomniti, v kterem pravi, da je to zavolj tega storila, ker se derží občjega pravopisa, kterega pišejo večidel vsi pisatelji, ne le matičarji, ampak tudi družbeniki za povestnico jugoslavensko, in ker je tudi že v letu 1849 odločilo na Dunaji več Ilircev, se tega pravopisa deržati. Da ne dela nadstrešice ^ nad ki, ka, ke, akoravno so te besedice skrajšane od koji, koja, koje, stori to zavolj tega, ker še ni na tanjko odločeno, kdaj in kje da se ima nadstrešica ^ rabiti. Da pa pologlasa pred *r* ne piše in *e* ali *a* v besedah prvi itd. izpušča, stori to zavolj sloge južnih Slavenov, ker tudi Serbi tako pišejo in ker se je tudi že z glagoljskimi čerkami tako pisalo.

Novičar iz slovanskih krajev.

Iz Zagreba. 2. februarja je imelo društvo „za povestnicu jugoslavensku“ drugi velki zbor, h kteremu se je mnogo prijatlov zgodovine snidilo; med druzimi tudi ban Jelačić, ki je zbor s krepkim govorom pozdravil in društvu vso pomoč obljubil. Potem je gospod predsednik Ivan Kukuljević govoril in naznanil, kaj da je društvu dosihmal doveršilo. Mirko Bogović je predlog storil, da bi se razun druzih udov, ki po 2 gold. na letu plačujejo, tudi vtemelitelji društva vpeljali, ki bi 50 gold. enkrat za vselej plačali; ti predlog je bil poterjen. Potem so se nekteri udje, med druzimi tudi g. H. Costa na Krajnskem in g. Puff na Štajarskem za častne ude izvolili. — 6. list „Nevena“ prinese življenjopis izverstnega Krajnskega slikarja (malarja) gospoda Langus-a, v kterem so tudi vse njegove bolj imenitne slike po g. Ivanu Kukuljeviću po točnim izvedenji popisane *).

Iz Koroškega. Po poslednjem popisu živí na Koroškem 319.224 duš v 11 mestih, 20 predmestjih, 25 tergih, 2747 vaséh in 47.785 hišah.

Iz Celja 10. febr. Ana A—r, znana po glasoviti porotni pravdi v Celji, se je te dní tukaj omožila; nekiga točárja je vzela. Ob poroki je bil velik nespodoben hrup celò v cerkvi. — Sliši se, da pride deželna sodnija iz Celja proč.

Iz Mokriškiga. Ljube Novíce! Vsaki kraj naše drage domovíne se je že večkrat opomnil in s Slovenci krog in krog soznanil; hočemo se tudi mi iz zadnjiga kotiča krajnske dežele enkrat oglasiti. Neznani smo vam še; torej je potreba, de vam nar poprej svoje imé povémo. Cela Dolnjiška županija, ktere polovíca se po prav prijetnih vinskih goricah razprostira, polovíca pa v lepo ravnim polji med Savo in Breganco leží, se sploh od prijetniga grada „Mokrice“ „Mokriško“ imenuje. To imé si naši beli Krajnci tako prilastujejo, de nočejo biti ne Krajnci ne Horvati, le Mokričani se hočejo zovati. Vse druge sosede tudi iz nar bližnjih krajev Krajnske dežele imenujejo večidel in nar raji „Gorence“. Uzrok tega pa je v legi kraja iskati. Samo cesarska cesta nas veže z Krajnsko zemljo; od vsih druzih straní smo od Štajarcov, Horvatov in Vlahov obdani.

Mokriško se raduje miliga talianskimu podobniga podnebja; ima čiste dobre vode v mnogih studencih in zdrav čist zrak.

De je kraj resnično prijeten in dober, priča nar bolj to, de od vsih vetrov ljudjé so se tukej naselili, Štajarci, Madjari, Taliani in tudi zdaj bi se še marsikdo rad v našo županijo vrinil. Mokričan pa le redko svoj dom zapustí in takrat le iz važnih uzrokov.

Kmetijstvo pri nas je večidel še na niski stopnji, tudi s kupčijo in rokodelstvam se Mokričan ne pečá, njegovo veselje je le vinska gorica; na njo zaupa, njo le pridno oskerbuje.

Novcov (denara) ima naš svet prav malo; pa jih tudi nima od kod vzeti. Zernja mu tudi v dobrih letih primanjkuje in le vino mora dati štibro, obučo, orodje, iz vina se dobí penezov za prepise in vse druge potrebne rečí. Zato je pa vselej, kadar terta dobro ne obrodí, pri nas velika revšina, kakor lansko in letošnje leto. Zraven tega je pa še starinska vkoreninjena navada celo leto pri kakim bogatinu na vino posojevati, še poprej ko se terta obreže, in tako se vina le malokdaj naravnost tovornikam prodajajo, iz večiga se po niski ceni v klete opomnjenih bogatinov zvozíjo: Nekaj se tudi zasluži pri vlaki ladij na Savi. Pa le redkim vlaka dobiček donaša. Z dobro vestjó zamorem rêči, da ladjovlaka sploh več škodje, ko hasne. (Dalje sledí.)

Iz Kočevskih hribov. J. Veseliga ne vém „Novícam“ iz naših Kočevskih zaplankanih hribov nič pisati. Večina ljudí je že v hudi stiski, in kaj še ne bo, preden novína dojde! Če pa letošnja letína falí, bodo ljudjé glada mèrli. Grozno me je ganilo, ko sim uni dan zvedil, de, ko je neka gospodinja svinjem v korito jedí natresla, se je neka grozno lačna ženska oseba tiho prikradla, vratica odperla in naglo po svinskim jedílu hlastala in v sé metala. Presušeno répno perje kuhano je s svinjami vred jedla! V nekterih hišah nič več druziga ne primorejo, kakor še kaj maliga kisle repe ali pa kak korén. Ko to pojedó, bodo gabali. Nekteri so že od strada v glavi zabútli. Korúna je bilo čisto malo, pa še to drobiž in je tudi pognjil. Ko spomlad pride, ne bodo ljudjé sémena več prihranili, ne od korúna ne žita. Dnarjev ni; zadolženi so ljudjé, de je groza; upati noče nihče nič več. Dragoletniki, ki še kaj imajo, sebe gledajo; kaj nek bo, kadar spomlad pride?! Nedolžnost se mi nar bolj smili, ki lačna joka! Nekaj pomoči pričakujemo od Ljubljane. Skerbni gosp. poglavar nam obeta pomoči, pa se še prav ne vé, koliko in kaj, in komu bode. Slišal sim, da bodo le zemljaki zberšine deležni postali; pa nočem verjeti; kaj bo sicer iz tistih, ki nimajo pod milim Bogam druziga nič, ko nič in pot do groba!

Iz Ljubljane. Ravno zvémo, da na enako pritožbo tudi od druzih straní, kakor jo je g. P—k. v 11. listu „Novíc“ zoper mostníno in cestníno v Kurji Vasi razglasil, je neki poslal naš magistrat g. najemniku cestníne izpis tiste cesarske za vse dežele veljavne mostninske in cestninske postave od 17. majnika 1821 pod štev. 996, razglašene po našim deželnim pogla-

---

*) Slavni predsednik društva za povestnico jugoslavensko g. Kukuljević nam je poslal nekoliko iztísov imenovanega življenjopisa našega Langus-a, iz kterega tudi zvémo, da med vsimi njegovimi učenci so nar izverstniši tri gospé: Jozipa Štrus, bivši opatica reda sv. Uršule v Ljubljani, Amalia Oblak, sadaj žena žl. g. Hermannsthala na Dunaji in Terezia Lipič, sadaj žena g. dr. Köstel-na v Gradcu. Hvala lepa prečastitemu g. Kukuljević-u, da se prijazno ozira tudi na slovenske krajne in njih zaslužene možé! Vred.

varstvu 1. junia 1821, štev. 6567 *), ktera še dandanašnji veljá, in pod čerko o) takole govorí: „V krajih, kjer je cestna pregraja (šranga) postavljena, je za prebivavce tistiga kraja cestníne prosta: 1) živina, ki se na pašo, za ozdravljanje ali podkovanje žêne, 2) vožnja za poljodelstvo, namreč: plugi, brane, gnoja, mavca (gipsa), če se ta berž po senožeti ali njivi potrosi, in podorje in če je to določílo poterjeno z dokaznim listam gosposke; 3) cestníne so proste vse gospodarske vožnje (alle Wirthschaftsfuhren), ktere prebivavci tistiga kraja s svojo lastno ali v tistim kraji najeto živino opravljajo, ali za oskerbovanje svojiga gospodarstva ali rokodelstva tako potrebno imajo, da se prav za prav ravno tisto blago sèmtertjè vozi, na priliko: če se žito ali moka za mlin ali za peko, ali fabriški izdelki v bližnjo valjavnico ali v apreturo, ali pri kmetijstvu poljsko séme ali pridelk iz polja ali derva iz gojzda za svojo potrebo vozijo". To so besede cesarske postave, v kterih se noben razloček vóz med lojtrami in kripo ne dela, če le je vožnja (die Fuhr) za gospodarske potrebe; za to pravi postava: „vse gospodarske vožnje" (alle Wirthschaftsfuhren) in ne razločuje vóz (Wirthschaftswägen). Nadjamo se, da po tem takim g. najemnik mostníne in cestníne v Kurji vasi prihodnjič od nobene gospodarske vožnje Ljubljančanov na mah ne bo mostníne ali cestníne terjal, naj pelje kdo séme, pridelke ali kakošno drugo za gospodarstvo potrebno reč na lojtrah ali na kripi, — ker to bi ne bilo postavno.

Iz Ljubljane. V poslednjih Novícah omenjeni stekljíne sumljivi pès je v torek ponoči za stekljíno poginil; raztelesenje je poterdilo, kar poslednji čas ni več dvomljivo bilo — gotovo stekljíno. Skozi 6 tednov so predpisane postave zastran psov tedaj v veljavnost stopile. Naj bi vsak gospodar, ki le kolčikaj misli, da je njegov pès utegnil biti s steklim v kakošni dotiki, čeravno ne od njega popaden, taciga psa berž naznani mestni gosposki ali ga v živinozdravnišnico pošlje, ker nevarnost strašna mora tukaj vsako nagnjenje do psa zatreti. Ker se sliši, da je stekli pès se clo na Verhniko zašel, bo prav sedaj po celi poti na pse ostro paziti. — Posveti zavolj prihoda milostink (barmherzige Schwestern) so se iznoviga oživili; nar veči zadrega je le zavolj njih stanovanja; pa če ne bojo imele lastne bolnišnice, ne more ravno teško biti jih kam spraviti, brez da bi se redút zato vpotreboval, ki je o mnogih druzih zadevah mestu sila potreben, ker sedaj v mestu nimamo ne eniga poslopja za kakošno posebno napravo, razstavo, slovesnost itd. Slišimo tudi, da nekteri svetjejo: naj bi se milostinke poprej na poskušnjo vzele. Da je red milostnih sester v postrežbo bolnikam prav koristen, so že skušnje povsod dogotovile, o tem ni dvombe več — ali so pa za Ljubljano potrebne in iz česar bojo živele: to se mora pa poprej dobro prevdariti in ne vse le na premenljive milodare zidati. Stanovitna milošnja naj bo temelj te nove naprave, ker zmiraj le daj! daj! in povsod le daj! daj! bo na zadnje že vsacimu preveč. — Gosp. deželni poglavar je tudi poslednji po „Novícah" nabrani znesek z 22 fl. 36 kr. za nesrečnike Ložane, Metličane in Černomljane z zahvalo sprejel in vredništvu naročil: naj blagoserčnim dobrotnikam za dane milodare damo njegovo serčno zahvalo na znanje, kar s temi versticami radi spolnemo.

*) Ta postava je zapisana v 3. zvezku »Sammlung der politischen Gesetze und Verordnungen für das Herzogthum Krain und den Villacher Kreis Kärntens im Königreiche Illyrien Jahr 1821.

Novičar iz mnogih krajev.

21. dan t. m. stopi nova postava, veljavna za vse cesarske dežele razun vojaške meje v veljavnost, po kteri je vsako hudobno poškodovanje železnice ostro prepovedano in bo kot očitna silovitnost kaznovano s teško ječo od 1 do 5, ali od 5 do 10, ali od 10 do 20 let ali clò za celo življenje; je pa kdo po takim poškodovanji ob življenje prišel in je zamogel hudodelnik tako nesrečo pred vediti, taciga bojo clò ob glavo djali. Poškodovanje telegrafov se bo kaznovalo s teško ječo od pol leta do 5 let. — Ministerstvo kupčijstva je tarifo vožníne po železnicah enmalo višji postavilo: človek v vozu 1. razreda plača za 1 miljo namest 18 krajc. 20, v 2. razredu 12 krajc. namest 11, v 3. pa 9 krajc. namest 8; — tarifa za cent blaga 1. razreda je za 1 miljo 1 krajc. namest 3 vinarjev, — za blago 2. razreda poldrugi krajc. namest 1 krajc. in 1 vinar, — za blago 3. razreda pa 2 krajc. namest 1 krajc. in 3 vinarje. Od 1. marca tega leta jenja tisti poboljšek, ki ga je na železnici iz Dunaja do Ljubljane blago 2. razreda sedaj vživalo in stopi navadna tarifa v veljavnost. — V kmetijstvu so prišle sila goljufne nemške bukve na svitlo pod imenam „Wichtiges Geheimniss für Landwirthe: Kopps chemischer Dünger" (po slovensko: imenitna skrivnost za kmetovavce: Koppov kemijski gnoj); veljajo te bukve 5 fl. 24 krajc., in vsak, kdor jih kupi, se mora zavezati, da do 1. prosenca 1860 ne smé nobenimu druzimu te skrivnosti razodeti, če ne, plača 50 tolarjev kazni!! Izdajatelj teh dragih bukev misli, da bo do leta 1860 že dosti kmetovavcov osleparil. In v čem obstojí ta skrivnost, ktero brez strahú kazni svetu naznanimo? — da z neko štupo, ki le 5 grošev veljá, se da 1 oral gnojiti! in germ 6 čevljev visok zrase po mervici tega gnoja!! Zložene so pa te bukve takole: v 26 versticah je 13 predpisov (receptov), kterih nobeden ne zapopade drobtinice zdrave pameti, — po tem sledí na 10 straneh podučenje, kako ta kemijski gnoj rabiti, — in poslednje so na 24 straneh spričbe, ktere poterdijo resníco — teh laží. Če že vsak prost kmet vé, da v kmetijstvu iz nič nič ni — se je toliko bolj nad prederznostjo čuditi, ki se podstopi tako sleparijo po 5 fl. 24 kr. svetu ponuditi! — Hudodelnika, ki je po življenji kraljice Španjolske stregel in jo z bodalcam na roki in persih ranil, so ob glavo djali. Imé mu je bilo Martin Merino, bil je do leta 1821 minih Frančiškanskiga reda, je pa potem samostan zapustil in zlasti po Francoskim bival. Bil je že 63 let star. Od konca je tajil; kmalo pa je vse obstal. Kaj ga je k temu hudodelstvu nagnalo, se ne vé. — Poročnik austrianske vlade pri vladi severne Amerike je stopil iz vse zaveze s to vlado in je to svoji vladi na Dunaj na znanje dal. Ali je Košut te razpartije kriv, se ne vé. Košut je na svojim potovanji po Ameriki v Pitsburgu hudo zbolel.

Zahvala.

Častiti g. Jernej Dolenc v Vipavi nam je poslal po častitim g. korvikarji Pircu 10 fl. za Prešernov spominek za kteriga je njegov sin, rajnki g. dr. Dolenc v Gorici, kteriga nam je nemila smert prezgodaj vzela, ravno pred svojo zadnjo uro doneske nabirati začel. Odbor slov. društva.

Pogovori vredništva.

Gospodu iz Mkčg: Hvala lepa! Vse nam je drago; prosimo, česar ste obljubili. — Na vprašanje iz Dunaja: Le pošlite, kratko in dobro po domače, kakor smo iz Vaših rok že vajeni.

Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*